

Το μωσαϊκό των ελληνοτουρκικών

Η πληρέστερη και πιο τεκμηριωμένη ιστορία σε 900 σελίδες

ΑΓΓΕΛΟΣ Μ. ΣΥΡΙΓΟΣ
Ελληνοτουρκικές σχέσεις
 εκδ. Πατάκη, σελ. 895

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΚΛΑΨΗ ***

«Ο μόνος τρόπος να ξεφορτωθείς τον πειρασμό είναι να ενδώσεις σε αυτόν». Δεν γνωρίζω εάν ο Αγγελος Μ. Συρίγος είχε υπ' όψιν τη ρήση του Οσκαρ Ουάιλντ, αλλά διαβάζοντας το νέο του βιβλίο με τίτλο «Ελληνοτουρκικές σχέσεις», αυτή η φράση μου ήρθε αυθόρμητα στο μυαλό. Ο λόγος είναι διπλός: το βιβλίο αποτελεί πειρασμό για τον αναγνώστη, όμως πριν από τον αναγνώστη, είναι φανερό ότι είχε αποτελέσει μεγάλο πειρασμό και για τον ίδιο τον συγγραφέα.

Ο Αγγελος Μ. Συρίγος ενέδωσε στον πειρασμό, ο οποίος, όπως φαίνεται ήδη από την εισαγωγή του βιβλίου, τον τυραννούσε για πολλά χρόνια: να γράψει την πληρέστερη και την πιο τεκμηριωμένη ιστορία των ελληνοτουρκικών σχέσεων, από την εποχή της υπογραφής της Συνθήκης της Λωζάννης μέχρι σήμερα.

Το αποτέλεσμα είναι από κάθε άποψη εξαιρετικό. Δεν υπάρχει πτυχή των ελληνοτουρκικών σχέσεων από το 1923 έως τις μέρες μας που να μην περιγράφεται μέχρι και την τελευταία της λεπτομέρεια, έστω κι αν το γεγονός αυτό δημιουργεί το μοναδικό μειονέκτημα της μονογραφίας: τον υπερβολικά μεγάλο όγκο της (σχεδόν 900 σελίδες μεγάλου σχήματος).

Δεν υπάρχει θέμα που να μην αναλύεται σε βάθος, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις επιμέρους συνιστώσες του, είτε αυτές είναι πολιτικές, είτε διπλωματικές, είτε νομικές, κ.ο.κ. Και δεν υπάρχει σημείο που να μην είναι θεμελιωμένο σε εξαντλητική έρευνα της βιβλιογραφίας – αρκεί ο αναγνώστης απλά να διατρέξει τον σχετικό πίνακα που παρατίθεται στο τέλος του βιβλίου προκειμένου να αντιληφθεί το μέγεθος του εγχειρήματος.

Οι νέες ισορροπίες που δημιουργήθηκαν ανάμεσα στην Ελλάδα και στην Τουρκία μετά τη Συνθήκη

Ο Αχμέτ Νταβούτογλου κατά την τελευταία επίσημη επίσκεψή του στην Αθήνα, με τον Δημήτρη Αβραμόπουλο.

Δεν υπάρχει πτυχή των ελληνοτουρκικών από το 1923 έως τις μέρες μας που να μην περιγράφεται μέχρι και την τελευταία της λεπτομέρεια.

της Λωζάννης, η καταλυτική σημασία του Κυπριακού, η ανατροπή των ισορροπιών μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο και η περίοδος της «ενοπλης ειρήνης» όπως ο συγγραφέας χαρακτηρίζει την κατάσταση ανάμεσα στις δύο γειτονικές χώρες μετά το 1974, αποτελούν τον σκελετό των περιεχομένων του βιβλίου.

Μέσα σε αυτό το γενικό πλαίσιο εντάσσονται τα επιμέρους ζητήματα, όπως τα σημεία τριβής στις σχέσεις Αθήνας-Αγκυρας (μειονότητες, χωρικά ύδατα, υφαλοκρηπίδα, εναέριος χώρος, αποστρατιωτικοποίηση των νησιών του Αιγαίου κ.λπ.), αλλά και αρκετά καινοφανή θέματα, τα οποία έχουν εγείρει τα τελευταία χρόνια η εξέλιξη της τεχνολογίας και της διεθνούς πρακτικής, όπως η ΑΟΖ, η ανακάλυψη κοιτασμάτων και η κα-

τασκευή αγωγών υδρογονανθράκων, αλλά και οι παράνομες μεταναστευτικές ροές.

Υπό την έννοια αυτή, το βιβλίο δεν εξετάζει απλώς την ιστορία των ελληνοτουρκικών σχέσεων, αλλά παράλληλα το παρόν τους, αποτελώντας μια εδραία βάση για να προχωρήσει κανείς και σε εκτιμήσεις για τη μελλοντική τους πορεία.

Πέρα από τις αυστηρά επιστημονικές αρετές του, η μελέτη διαθέτει επιπλέον μία – διαφορετικού είδους, αλλά εξίσου σημαντική: την απλότητα και τη σαφήνεια του ύφους.

Αποδεικνύοντας πόσο καλά γνωρίζει το αντικείμενό του, ο συγγραφέας κατορθώνει να ανασυνθέσει το μωσαϊκό των σχέσεων ανάμεσα στην Ελλάδα και στην Τουρκία με τρόπο ο οποίος, χωρίς να στερεί τίποτα από τον επιστημονικό χαρακτήρα της μελέτης του, να την καθιστά εύληπτη ακόμα και για τον μη ειδικό και ταυτόχρονα ευχάριστη ως ανάγνωσμα, προσόν που τείνει να σπανίζει σε έργα αυτού του είδους.

Η διάνθιση του κειμένου με «ιστορικά ανέκδοτα», χάρτες, αλλά και γελοιογραφίες ελληνοτουρκικού ενδιαφέροντος συμβάλει αποφασιστικά προς την ίδια κατεύθυνση.

Από όποια πλευρά κι αν εξεταστεί, είναι βέβαιο ότι η μονογραφία του Αγγελου Μ. Συρίγου καλύπτει ένα μεγάλο κενό στην ελληνική βιβλιογραφία για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, με τις οποίες ο ίδιος έχει ασχοληθεί επισταμένα εδώ και πολλά χρόνια. Η ψυχραιμία και η εμπριθεία της ανάλυσης καθιστούν το έργο του κορυφαίο στο είδος του και απαραίτητο βοήθημα για τους μελετητές του θέματος.

Δεν είναι, επομένως, παράτολμη η πρόβλεψη ότι θα αποτελέσει στο εξής σημείο αναφοράς για όσους ενδιαφέρονται για οποιοδήποτε ζήτημα άπτεται της διαχρονικής εξέλιξης των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

* Ο κ. Αντώνης Κλάψης διδάσκει Ιστορία στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.